

Jeffrey Archer
KAIN A ÁBEL

MOTÝL

KAIN A ÁBEL

Copyright © Jeffrey Archer 1979, 2009

All rights reserved

Translation © Magda Žáryová 1995, Hviezdoslav Herman 1995

Cover art © Susanna Appel 2015

Slovak edition © Vydavateľstvo Motýľ 1995, 2015

ISBN: 978-80-8164-047-6

Jeffrey Archer
KAIN A ÁBEL

VYDAVATELSTVO MOTÝL

18. apríla 1906 Slonim, Poľsko

Kričala a kričala, až kým ju neu/mlčala smrť. Vtedy sa rozkričal on.

Mladý chlapec, ktorý lovil v lese zajace, si nebol istý, či sa strhol na posledný výkrik ženy alebo prvý výkrik dieťaťa. Zacítil nebezpečenstvo, prudko sa zvrhol a pohľadom pátral, kde je to zviera, čo tak kvičí od bolesti. Takýto zvieračí krik počul po prvý raz. Obozretne sa približoval k miestu, kde krik prechádzal do náreku, ale ešte vždy to nebol hlas nejakého známeho tvora. Dúfal, že neznáme zviera bude malé, aspoň nebudú mať na večeru znovu zajaca.

Chlapec sa nepozorovane blížil k rieke, odkiaľ sa ozýval ten nezvyčajný zvuk, a prebehoval od stromu k stromu, lebo kmeň, o ktorý sa zakaždým oprel lopatkami, v ňom vzbudzoval pocit ochrany. Nezdržuj sa na otvorenom priestranstve, naučil ho jeho otec. Došiel na kraj lesa a dobre videl celé údolie až k rieke, ale ešte vždy mu chvíľu trvalo, kým si uvedomil, že ten zvláštny krik nepochádza od obyčajného zvieraťa. Keď bol z lesa vonku, bez ochranného krytu, veľmi obozretne sa zakrádal k náreku. Vtom tú ženu zbadal, šaty mala vyhrnuté nad pás a holé nohy rozhodene naširoko. Takto ženu ešte nevidel. Rýchlo k nej zbehol a s otvorenými ústami hľadel na jej trup. Báľ sa jej však dotknúť. Žene medzi nohami ležalo tielko, také vlhké, ružové zvieratko, a so ženou bolo spojené akýmsi povrázkom. Mladý lovec pustil práve odratých zajčikov a kľakol si k tomu drobnému stvoreniu.

Dlho-predlho naň hľadel ohromený, potom prešiel pohľadom na ženu, no vzápätí to oľutoval. Od chladu už belasela, jej usužovaná dvadsaťtriročná tvár sa chlapcovi videla oveľa staršia. Nik mu nemusel povedať, že je mŕtva. Zdvihol to klzké tielko – ak by sa ho niekto spýtal, prečo ho zdvihol, ale takú otázku mu nik nepoložil –, odpovedal by, že drobúlinké nechtíky zadrapujúce sa do vráskavej tváričky ho znepokojili – a vtedy zbadal, že dieťa pevne spája s matkou klzká šnúrká.

Pred niekoľkými dňami bol pri tom, ako sa vyľahlo mladé jahňa, a rozpomínal sa, čo urobil pastier. Áno, ale má sa o to pokúsiť on a s dieťaťom? Nárek ustal a chlapec cítil, že sa musí ihneď rozhodnúť. Otvoril nôž, ktorým práve zajace stiahol z kože, utrel ho do rukáva a po krátkom váhaní odrezal povrázok blízko pri detskom brušku. Z rozrezaných koncov sa liala krv. A čo potom urobil pastier s malým jahniatkom? Na šnúrke urobil uzol, aby zastavil krvácanie. Pravdaže, tak to bolo! Chlapec náhlivo vytrhol zo zeme chl p trávy a stonkami šnúrku pevne zviazal. Potom vzal dieťaťko do náručia. Pomaly sa zodvihol na nohy a odchádzal od troch mŕtvych zajacov a mŕtvej ženy, ktorá tú bytosť priviedla na svet. Ešte predtým žene pritiahol nohy k sebe a sukňou jej zakryl kolená. Ako sa patrí.

„V mene božom,“ povedal nahlas, tak si vždy vzdychol, keď urobil niečo veľmi dobré, no aj veľmi zlé. Tentoraz si nebol istý, či koná správne alebo nie.

Mladý lovec bežal rovno k chalupe, kde matka chystala večeru a čakala už len na jeho zajace, všetko ostatné má iste hotové. Určite je zvedavá, koľko sa mu ich podarilo dnes chytiť. Aby sa nasýtilo osem hladných krkov rodiny, potrebuje aspoň tri. Niekedy sa mu podarilo ukoristiť kačku, hus alebo aj bažanta, ktoré sa odtárali z barónovho pozemku, kde pracoval ich otec. Dnes večer však prinášal celkom iné stvorenie. Keď došiel k chalupe, neopovážil sa ani jednou rukou pustiť svoj úlovok, preto len bosou nohou kopal do dverí, kým mu matka neotvorila. Mlčky vystrel ruky, aby si vzala, čo priniesol. Matka sa chvíľu nehýbala, ruku si pritisla na hrud' a civela na to žalostné stvorenie.

„Panebože,“ povedala a prekrižovala sa. Chlapec nespúšťal pohľad z matkinej tváre, či z nej vyčíta nejaký znak radosti alebo hnevu. Ale v očiach jej uvidel nehu, celkom nevídanú. Vedel, že to, čo urobil, bolo správne.

„Je to nemluvňa, mama?“

„Je to chlapčiatko,“ povedala matka a ľútostivo pokývala hlavou. „Kde si ho našiel?“

„Pri rieke,“ povedal.

„A matka?“

„Mŕtva.“

Prekrižovala sa.

„Nože zabehni za otcom a povedz mu, čo sa stalo. Nech vyhľadá Uršulu Wojnakovú zo statku, oboch ich zavedieš k matke a potom nech prídu sem.“

Mladý lovec odovzdal dieťaťko matke, šťastný, že mu to klzké tielko nevypadlo. Prázdne ruky si teraz ošúchal o nohavice a vybehol z chalupy hľadať otca.

Matka plecom privrela dvere a zavolala na svoje najstaršie dieťa, dievča, aby postavilo na sporák hrniec s vodou. Sadla si na drevený stolec, rozopla si živôtik a vyťahajú bradavku strčila do zvrásnených ústičiek. Jej mladšia dcérka, šesťmesačná Sofia, zostane dnes bez večere, vlastne tak obide celá rodina, pomyslela si.

„A načo to všetko?“ povedala žena nahlas, zahaľujúc seba i s nemluvnítkom do veľkej šatky. „Úbohý drobček, do rána umrie.“

Ale tieto svoje pocity nezopakovala pred babickou Uršulou Wojnakovou, ktorá neskoro v noci dieťaťko umyla a ošetrila mu skrútený zvyšok pupočnej šnúry. Otec rodiny stál obďaleč a mlčky sledoval scénu.

„Host' do domu, Boh do domu,“ povedala žena, opakujúc poľské príslovie.

Jej manžel si odpľul. „Cholera! Máme dosť vlastných detí.“

Žena akoby nepočula, len hladkala tmavé jemné vlásy na detskej hlávke.

„Ako ho budeme volať?“ spýtala sa žena a pozrela sa na manžela.

Mykol plecom. „Na tom nezáleží. Do hrobu môže odísť aj bez mena.“

2

18. apríla 1906 Boston, Massachusetts

Lekár chytil novorodeniatko za nohy a pleskol ho po zadočku. Nemluvňa sa rozplakalo.

V Bostone, štáte Massachusetts, je nemocnica, kde opatrujú najmä pacientov, čo trpia chorobami boháčov a výnimočne si dovoľia priviesť na svet ďalšieho boháča. V Massachusettskej všeobecnej nemocnici matky nekričia a rozhodne nerodia kompletne oblečené. To sa nepatrí.

Pred pôrodnou sálou sa hore-dolu prechádzal mladý muž, dnu boli v pohotovosti dvaja pôrodníci a rodinný lekár. Mladý otec nemienil pripustiť ani to najmenšie riziko pri narodení svojho prvorodeného dieťaťa. Obaja pôrodníci dostanú bohatú odmenu len za to, že boli pri tom. Jeden z nich mal pod dlhým bielym plášťom večerný oblek, neskôr sa chystal do spoločnosti, ale nezúčastniť sa pri tomto pôrode si nemohol dovoliť. Traja lekári predtým žrebovali, kto má priamo pomáhať pri pôrode, a slamku si vytiahol rodinný lekár, doktor MacKenzie. Bol to známy odborník a mladý otec, prechádzajúci sa hore-dolu po chodbe, ho pokladal za spoľahlivého. Niežeby bol čo len najmenší dôvod na obavy. Roberts priviezol jeho ženu Annu drožkou ráno, čo bol podľa jej výpočtov dvadsiaty ôsmy deň deviateho mesiaca. Čoskoro po raňajkách na ňu prišli bolesti, ale jeho ubezpečili, že pred skončením úradných hodín v banke jeho žena rodiť nebude. Budúci otec bol disciplinovaný a nevidel dôvod, prečo by mal pôrod narušiť chod usporiadaného života. No teraz už čakal na chodbe. Zdravotné sestry a mladí lekári prechádzali okolo neho náhlivo, v jeho blízkosti sa rozprávali tlmene a hlas zdvihli, až keď ich už nemohol počuť. On sám si to ani nevšimol, lebo okolie sa k nemu vždy takto správalo. Málokto sa s ním poznal osobne, ale všetci dobre vedeli, kto je.

Ak novorodeniato bude syn, možno dá k nemocnici pristávať detské krídlo, ktoré by sa im veľmi zišlo. Už sa zaslúžil o výstavbu knižnice a školy. Teraz skúšal čítať večerník, oči mu prechádzali po písmenách, ale zmysel slov nevnímal. Bol nervózny, až ustarostený. Oni (takmer všetkých okolo mal zaradených do spoločnej skupiny „oni“) nikdy nepochopia, že to musí byť chlapec, budúci nástupca na miesto prezidenta v banke. Obracal stránky Evening Transcriptu. Bostonský klub Red Sox porazil newyorských Highlanderov. Jedných už čaká oslava. Potom si spomenul na správu na prvej strane novín a vrátil sa k nej. Najhroznejšie zemetrasenie v dejinách Ameriky. San Francisco zničené, najmenej štyristo ľudí mŕtvych – iní budú truchliť. Správa ho pobúrila. Odvádzala pozornosť od narodenia jeho syna. Ľuďom sa k tomuto dňu bude v spomienkach viazať čosi iné. To, že by to mohlo byť dievča, mu neprebehlo myslou, ani sekundu s tým nerátal. Otvo-

ril finančné stránky novín a skontroloval trh cenných papierov; prudko klesal. To prekliate zemetrasenie spôsobí stotisícové straty na majetku banky, ale kým sa jeho osobný majetok spoľahlivo drží nad šesťnástimi miliónmi dolárov, muselo by dôjsť k čomusi väčšiemu ako kalifornské zemetrasenie, aby ho to citeľne zasiahlo. Teraz môže žiť zo zúročených úrokov a ten šesťnástmiliónový kapitál zostane nedotknutý, prichystaný pre jeho ešte nenarodeného syna. Ďalej sa prechádzal a predstieral, že číta Transcript.

Cez lietacie dvere pôrodnej sály sa pretisol pôrodník vo večernom obleku, aby mu oznámil novinu. Cítil, že si veľkú finančnú odmenu musí čímisi zaslúžiť a na takýto úkon bol najvhodnejšie oblečený. Dvaja muži si chvíľu mlčky hľadeli do očí. Aj lekár bol trochu nervózny, ale pred mladým otcom to neukázal.

„Blahoželám, pane, máte syna, zdravého malého chlapčeka.“

Aké hlúpe poznámky robia ľudia, keď sa narodí dieťa, pomyslel si otec, hádam môže byť novorodeniatko inakšie ako malé? Až potom mu to naplno došlo – narodil sa mu syn! Takmer ďakoval Bohu. Pôrodník sa odvážil prerušiť mlčanie otázkou.

„Už ste sa rozhodli, ako sa bude volať?“

Otec odpovedal bez zaváhania: „William Lowell Kain.“

3

Dlho potom, čo sa upokojilo vzrušenie nad príchodom dieťaťa a ostatná rodina šla spať, matka zostala hore s maličkým v náručí. Helena Koskiewiczová dôverovala životu a na dôkaz svojej viery porodila deväť detí. A hoci jej tri umreli v útlom veku, ani jedného sa nevzdávala ľahko.

Teraz mala tridsaťpäť rokov a vedela, že kedysi náruživý Jasio jej už nedá viac synov alebo dcér. Toto dieťa dostala od Boha, iste je predurčené, aby žilo. Helenina viera bola jednoduchá a chvalabohu, lebo osud jej dožičil iba jednoduchý život. Bola sivovlasá a chudá, nie z vlastnej vôle, ale jedla bol nedostatok, pracovať musela tvrdo a peňazí bolo málo. Nikdy jej neprišlo na um ponosovať sa, ale črty jej tváre mohli v dnešnom svete skôr patriť starej matke ako matke. Za celý život sa nezmohla na nové šaty.

Helena stisla vyčerpané prsníky tak mocne, že sa jej okolo bradaviek objavili červené flaky. Vynorilo sa z nich pár drobných kvapiek mlieka. V tridsiatich piatich rokoch, v polovičke života, sa už každý z nás naučil čosi užitočné, čím môže pomôcť iným. A teraz to bolo na Helene Koskiewiczovej.

„Mamin najmenší,“ nežne zašepkala dieťaťu a mliečnou bradavkou prešla cez jeho zavreté ústičky. Otvorili sa belasé oči a na detskom nose, ako sa chlapec usiloval sať, sa ukázali drobučké kvapky potu. Napokon matka nechtiac ochabla a hlboko zaspala.

Keď Jasio Koskiewicz, veľký, ťažkopádny chlap s hustou bradou, ktorá bola jediným znakom sebavedomia v ináč poníženom živote, o piatej ráno vstal, našiel svoju ženu a dieťa, ako zaspali v hojdacom kresle. V noci si ani nevšimol, že nie je v spoločnej posteli. Cívil na toho bastarda, ktorý, vďaka bohu, aspoň prestal nariekať. Bol mŕtvy? Vari nad tým nejde hútať? Radšej sa vyberie do roboty a nebude sa zaoberať tým votrelcom. O veci života a smrti nech sa stará jeho žena, jeho povinnosťou je byť za svitania na barónovom majetku. Vypil zopár dúškov kozieho mlieka a rukávom si utrel mohutnú bradu. Potom do jednej ruky chytil kusisko chleba, do druhej vzal pasce a nehučne vykĺzol z chalupy, aby nezobudil ženu a do ničoho sa nezaplietol. Dlhými krokmi sa uberal k lesu a na toho votrelca už nemyslel, nazdávajúc sa, že ho viac neuvidí.

Ako druhá do kuchyne vstúpila staršia dcéra Florentýna práve vo chvíli, keď staré hodiny, ktoré už roky ukazovali svoj vlastný čas, odbíjali šesť. Tie hodiny slúžili len tým, ktorí chceli vedieť, či je čas vstávať alebo ísť spať. Medzi Florentýnine povinnosti patrilo prichystať raňajky, čo samo osebe bolo jednoduché, stačilo jej medzi osem členov rodiny rozdeliť trošku kozieho mlieka a hrudu žitného chleba. No vyžadovalo si to Šalamúnovu múdrosť, aby sa nik nemohol ponosovať a poukazovať na porciu druhého.

Kto videl Florentýnu po prvý raz, otváral oči, aká pekná je tá krehká chudobná dievčina. Škoda, že v posledných troch rokoch mala len jediné šaty na nosenie, ale tí, čo si vedeli urobiť o dievčati mienku bez ohľadu na okolie, chápali, prečo sa Jasio zaľúbil do jej matky. Aj napriek pôvodu a spôsobu života Florentýnine dlhé svetlé vlasy sa skvostne jagali a v jej orieškových očiach sa blýskal vzdor.

Po špičkách prešla k hojdaciemu kreslu a zadívala sa na matku a chlapčeka, ktorého si zamilovala na prvý pohľad. Mala osem rokov, ale ešte nikdy nedostala bábiku. Na vlastné oči vôbec videla len jedinú, keď raz barón pozval rodinu na oslavu sv. Mikuláša do zámku. Vtedy sa tej krásy ani nedotkla, ale teraz ju zachvátila nevy-slovná túžba pohojsť to dieťaťko na rukách. Sklonila sa, vymanila dieťa z matkinej náruče a hľadiac do tých belasých očiek – takých belasých očiek! – si začala pospevovať. Presun od matkiných teplých prs do chladných rúk dievčatka sa maličkému nepáčil. Náhly plač zobudil matku a tá sa pohoršila nad sebou, že vôbec zaspala.

„Panebože, ešte žije!“ povedala Florentýne. „Priprav raňajky pre chlapcov, ja sa ho pokúsím trochu nakrmiť.“

Florentýna neochotne dieťa vrátila a ako zhypnotizovaná hľadela, ako matka pumpuje ochabnuté prsia.

„No pohni si, Florča,“ schladila ju matka, „aj ostatní z rodiny sa musia najesť.“

Florentýna poslúchla, a keď jej bratia zbehli z pôjdu, kde všetci spávali, na pozdrav pobozkali matke ruku a vypléstili oči na nového prišelca. Všetci vedeli, že tentoraz to dieťa nevyšlo z matkiných útrobov. V to ráno Florentýna od vzrušenia nemohla jesť a chlapci si bez veľkého rozmýšľania jej porciu rozdelili. Matkin diel zostal na stole. Všetci sa pustili do svojich denných povinností a to, že sa ich matka od príchodu dieťaťa jedla ani nedotkla, neupútalo ich pozornosť.

Helena Koskiewiczová bola rada, že sa jej deti tak skoro naučili starať o seba. Vedeli nakrmiť domáce zvieratá, podojiť kozy a kravy, okopať zeleninu v záhrade a plniť svoje denné úlohy bez jej pomoci či napomínania. Keď sa večer Jasio vrátil domov, zrazu si uvedomila, že mu nepripravila večeru, ale Florentýna už prebrala od brata Franka, poľovníka, zajace a pustila sa do varenia. Florentýna bola hrdá, keď mohla pripravovať večeru, lebo táto povinnosť na ňu padla len vtedy, keď sa matka necítila dobre, čo bol luxus, ktorý si Helena Koskiewiczová dovolila len zriedka. Mladý poľovník priniesol domov štyri zajace a otec šesť dubákov a tri zemiaky: dnes ich čakala hotová hostina.

Po večeri sa Jasio Koskiewicz usadil k ohňu a po prvý raz sa dieťaťu poriadne prizrel. Chytil to malé tielko popod pazušky, prstami

mu podoprel nevládny krčik a prezrel si ho očami poľovníka. Zmraštenú, bezzubú tváričku zachraňovali len pekné belasé oči hľadiace do prázdna. Keď prešiel skúmovým pohľadom na drobný trup, čosi ihneď upútalo jeho pozornosť. Zachmúril sa a palcami pošúchal krehkú hrud'.

„Všimla si si to, Helena?“ povedal a ukázal na detské rebierka, „Ten odporný malý bastard má len jednu bradavku.“

Teraz zase žena pošúchala palcom detskú pokožku, akoby tým mohla privolať chýbajúci orgán. Manžel mal pravdu: drobná bezfarebná ľavá bradavka tam bola, ale na pravej strane, kde sa mal ukázať jej zrkadlový obraz, plochá hrud' bola celkom hladká a rovnomerne ružová.

Žena bola poverčivá a zobrala to na vedomie so vzrušením. „Poslal mi ho Boh,“ zvolala, „tým mi dal znamenie.“

Muž jej dieťa rázne vrátil. „Nebuď blázon, Helena,“ povedal podráždene, „to dieťa dal jeho matke muž so zlou krvou.“ Odplul si do ohňa, čím ešte zdôraznil svoju mienku o rodičovi dieťaťa. „Okrem toho, na život toho malého bastarda by som nestavil ani krumpel', iste skape.“

Jasio Koskiewicz sa veru ešte menej zaujímal o ďalší život dieťaťa ako o zemiaky. Niežeby nemal cit, ale chlapec nebol jeho a jedny hladné ústa navyše mohli len zväčšiť jeho starosti. A ak to tak má byť, načo sa obracať na Všemohúceho. Prestal na chlapca myslieť a pri ohni hlboko zaspal.

Ako plynuli dni, aj Jasio Koskiewicz začal veriť, že to dieťa možno prežije. Keby sa bol býval stavil, bol by prišiel o zemiak. Najstarší syn, ten poľovník, spolu s mladšími bratmi priniesli z barónovho lesa drevo a zmajstrovali kolísku. Florentýna mu urobila šaty, poodstrihovala zo svojej sukne pásiky látky a zošila ich dokopy. Mohli ho volať Harlekýn, keby boli poznali taký výraz. V skutočnosti práve otázka, ako ho volať, vyvolávala v domácnosti celé mesiace viacej nezhôd ako akýkoľvek iný problém. Iba otec sa k tomu nevyjadroval. Napokon sa dohodli na mene Wladek a ďalšiu nedeľu v kaplnke na barónovom statku dieťa dali pokrstiť ako Wladek Koskiewicz. Matka ďakovala Bohu, že dieťa uchoval pri živote, a otec sa zmieril so skutočnosťou.

Večer si pri príležitosti krstu urobili malú oslavu a z barónovho statku k nej dostali darom hus. Všetci sa schuti najedli.

Od toho dňa sa Florentýna naučila deliť jedlo pre deviatich.

4

Anna Kainová pokojne spala celú noc, kým jej po raňajkách jedna zo zdravotných sestier priniesla na rukách syna Williama. Anna sa ho už nevedela dočkať.

„Tak čo, pani Kainová, aj bábätko dostane svoje raňajky?“ spýtala sa rázne sestra v bielej rovnošate.

Anna už cítila, ako jej napuchli prsia, keď ju sestra v posteli posadila a pomáhala obom nováčikom pri celej procedúre. Anna si uvedomovala, že nesmie dať najavo svoje rozpaky, vyzeralo by to nematersky, preto upierala pohľad do Williamových belasých očí, ešte belasejších, ako mal jeho otec, a navykala si na novú situáciu. Veď by bolo celkom nelogické, keby sa jej netešila. Mala dvadsaťjeden rokov a zatiaľ jej nič nechýbalo. Narodila sa v rodine Cabotovcov, vydala sa za jedného z Lowellovcov a teraz jej prvorodený syn mal pokračovať v tradícii, ktorú tak výstižne charakterizovala jej bývalá spolužiačka, keď jej poslala pozdrav s textom:

*Tu v meste Bostone,
v kraji fazule a tresky,
Cabotovci poznajú len Lowellovcov,
a Lowellovci sa zhovárajú len s Bohom.*

Anna ešte strávila polhodinku s Williamom, prihovárala sa mu, ale odpovedi sa nedočkala. Potom bábätko sestra zase odniesla spať. Anna odolala pokušeniu a nevzala si z ovocia a zákuskov, ktoré mala nakopené na nočnom stolíku. Za každú cenu sa chcela v letnej sezóne už zmestiť do svojich šiat a v spoločenských rubrikách časopisov zaujať primerané miesto. Nepovedal Prince de Garonne, že ona je jediná kráska v Bostone? Jej dlhé zlatisté vlasy, jemné črty tváre a štíhla postava vzbudzovali nadšený obdiv aj v mestách, ktoré ani nenavštívila. V zrkadle si overila, či sa jej na tvári neobjavila nejaká chybička. Ľudia by ani neverili, že je matkou takého malého špunta, pomyslela si Anna.

Pochutnala si na ľahkom obede a pripravovala sa na popoludňajších návštevníkov, ktorí budú prichádzať podľa rozvrhu, ako ho pripravila jej osobná sekretárka. Prvé dni ju mali pozdraviť najbližší príbuzní alebo predstavitelia z tých najlepších rodín, ostatným sa povie, že ešte nemôže prijímať návštevy. A keďže Boston bolo posledné americké mesto, kde ešte každý vedel, kam podľa sociálnej dôležitosti patrí, bolo málo pravdepodobné, že by k nej vtrhol niekto nevítaný.

Do izby, v ktorej ležala sama, by sa pokojne pomestilo ešte ďalších päť postelí, keby nebola prepchatá kvetmi. Náhodný okoloidúci si miestnosť ľahko mohol pomýliť s menšou výstavou kvetov, keby tam nebola sedela na posteli mladá mamička. Anna si zapálila elektrické svetlo, ktoré bolo pre ňu ešte novotou. S Richardom vyčkali, kým si dali túto vymoženosť namontovať Cabotovci. A až to bol pre celý Boston pokyn, že tento elektromagnetický zázrak je spoločensky prijateľný.

Prvým návštevníkom bola Annina svokra, pani Kainová, manželka Thomasa Lowella, teraz hlava rodiny, lebo manžel jej pred rokom umrel. S eleganciou stredného veku si zdokonalila techniku vplávať do miestnosti tak pôvabne, že to v prítomných vzbudzovalo pocit trápnej nemotornosti. Oblečené mala dlhé voľné šaty a nebolo jej vidno ani členky: jediný muž, ktorý jej ich kedy videl, bol jej nebohy manžel. Odjakživa bola štíhla. Podľa jej mienky tučnota ženy prezrádza, že sa zle stravuje a o seba nedbá. Bola najstaršia žijúca členka rodiny Lowellovcov a vlastne aj najstaršia z rodiny Kainovcov. Preto rákala – a nielen ona – s tým, že prvá uvidí svojho novorodeného vnuka. Napokon, nebola to ona, čo zaranžovala stretnutie Anny s Richardom? V očiach pani Kainovej nebola podstatná láska. Dohodu podmieňovalo bohatstvo, spoločenská pozícia a prestíž. Láska bola dobrá vec, ale zriedka sa ukázala ako trvanlivý produkt; tie ostatné tri áno. Uznanelivo pobožkala svoju nevestu na čelo. Anna stisla akýsi gombík na stene a ozval sa diskretný bzukot. Zvuk pani Kainovú prekvapil, neverila, že sa elektrina vôbec dakedy uchyťí. Objavila sa sestra s dedičom. Pani Kainová si ho poprezerala, uspokojene vydýchla a kývla, aby ho odniesli.

„Bravo, Anna,“ povedala stará pani, akoby jej nevesta bola vyhrala menšiu športovú cenu. „Všetci sme na teba hrdí.“

O niekoľko minút vstúpila do izby Annina matka, pani Cabotová, manželka Edwarda Cabota. Podobne ako pani Kainová, aj ona bola už niekoľko rokov vdovou a tak málo sa od pani Kainovej výzorom odlišovala, že z dialky si ich ľudia často mýlili. Ale pani Cabotovej treba uznať, že prejavila oveľa väčší záujem o novorodeného vnuka a svoju dcéru. Potom návštevníčky venovali pozornosť kvetom.

„Pekné od Jacksonovcov, že nezabudli,“ zamrmala pani Cabotová. Pani Kainová si tie krehké kvety ledva všimla a pohľadom sa pristavovala len pri navštívenkách darcov. Spokojne si popod nos šepkala mená: Adamsovci, Lawrenceovci, Lodgeovci, Higginsovci. Ani jedna stará matka sa nepýtala na mená, ktoré im boli neznáme, obe už boli vo veku, keď ich nové mená či nové veci nezaujímal. Odišli spolu spokojné: narodil sa dedič a na prvý pohľad vyzerá k svetu. Obe konštatovali, že poslednú rodinnú povinnosť, aj keď v zastúpení, splnili dokonale a že samy sa už môžu stiahnuť do úzadia.

Obe sa však mýlili.

Celé popoludnie prúdili do nemocničnej izby blízki priatelia Anny a Richarda, prinášali dary a želania všetkého dobrého – tie prvé boli zo zlata a striebra, tie druhé sa niesli v spoločenskom tóne intelektuálnej formálnosti.

Keď po skončení bankových hodín prišiel manžel, Anna bola už unavená. Richard po prvý raz v živote pil na obed šampanské – navrhol to starý Amos Kerbes a v obkolesení všetkých členov Somersetského klubu Richard ťažko mohol odmietnuť. Žene sa videl menej strohý ako zvyčajne. Bol oblečený v dlhom čiernom kabáte a v jemno pásikavých nohaviciach, ako sa naňho patrilo, vysoký bol takmer stoosemdesiatpäť centimetrov a čierne vlasy, rozdelené pútcom, sa mu ligotali vo svetle veľkej elektrickej žiarovky. Málokto by správne odhadol, že má len tridsaťtri rokov: o mladistvú výzor nikdy nestál, podstatný bol majetok. Znovu dali priniesť Williama Lowella Kaina a otec si ho prezrel, akoby kontroloval súvahu na konci bankového dňa. Všetko sa zdalo v poriadku. Chlapček mal dve nohy, dve ruky, desať prstov, Richard nevidel nič, čo by ho malo znepokojiť, preto Williama znovu poslali preč.

„Včera v noci som už poslal telegram riaditeľovi Strednej školy sv. Pavla, aby s Williamom ráтали od septembra 1918.“

Anna mlčala. Richard už zjavne začal plánovať Williamovu kariéru.

„Tak čo, drahá. Dnes si už zase fit, pravda?“ spýtal sa. Sám za svojich tridsaťtri rokov v nemocnici ešte nestrávil ani deň.

„Áno – nie – hádam,“ odpovedala žena bojazlivo, potlačiac rastúcu chuť poľnúkať si, lebo manželovi by sa to iste nevidelo. Vylúčené, aby Richard chápal takú reakciu. Pobožkal svoju ženu na líce a drožkou sa vrátil do rodinného Červeného domu na Louisburg Square. S personálom, slúžkami, malým deckom a jeho pestúnkou tu odteraz bude treba nakŕmiť deväť hrdiel. Toto Richardovi ani neprebrehlo myslou.

V Protestantskom episkopálnom kostole sv. Pavla za prítomnosti každého, kto v Bostone čosi znamenal, a niekoľkých, čo veľa neznamenali, prijal William Lowell Kain kresťanské požehnanie a mená, ktoré mu otec prisúdil ešte pred narodením. Krst od-bavoval staručký biskup Lawrence a za krstných rodičov vybrali J. P. Morgana a Alana Lloyda, bankárov bezchybného postavenia, spolu s Milly Prestonovou, Anninou najbližšou priateľkou. Keď milostivo poľfkali Williamovu hlavu posvätenou vodou, chlapec ani nemrhol. Už si privykal na kultivovaný vecný prístup k životu. Anna sa poďakovala Bohu za šťastný pôrod syna. Richard pokladal Boha za akéhosi externého účtovníka, čo má zaznamenávať výkony Kainovského rodu od generácie po generáciu. Aj on sa poďakoval za syna, že má komu odovzdať dedičstvo. No, pomyslel si, hádam bude istejšie zabezpečiť si ešte jedného syna. Ako tam kľáčal, blysol pohľadom na svoju ženu a bol s ňou spokojný.

5

Wladek Koskiewicz rástol pomaly. Jeho pestúnka už spoznala, že s chlapcovým zdravím budú večné starosti. Chytil každý neduh a chorobu, ktoré deti mávajú, a ešte ďalšie, ktoré nemávajú, a potom nakazil zaradom ostatných členov rodiny. Helena ho brala ako ostatné deti a vždy ho zápalisto zastávala, keď Jasio začal hromžiť na diabla, ktorý Wladeka priniesol do ich úbohej chalupy. Na druhej strane, Florentýna sa o Wladeka starala ako

o vlastné dieťaťko. Na prvý pohľad sa doňho zaľúbila a jej láska rástla úmerne s obavami, že si ju ako chudobnú dcéru trapera nik za manželku nevezme. Ak nemá mať nádej na vlastné deti, nech je jej synom Wladek.

Najstarší brat, ten poľovník, ktorý Wladeka našiel, sa s ním hrával ako s hračkou, ale z obavy pred otcom sa nepriznal, že má rád to krehké bábätko, ktoré vyrastalo v mocné chlapča. V januári mladý poľovník už zanechá školu, začne pracovať na barónovom statku a o deti sa musí starať matka, tak mu to otec povedal. Traja mladší bratia, Stefan, Józef a Ján, sa o Wladeka málo zaujímali a posledná z rodiny Sofia bola šťastná, keď ho mohla povarovať.

No ani jeden z rodičov nebol pripravený na to, ako sa Wladek vzhľadom a povahou líšil od ich vlastných detí. Ich telesné a duševné rozdiely sa nedali prehliadnuť. Koskiewiczovci boli všetci vysokí, mali širokú kostru, svetlé vlasy a sivé oči. Wladek bol nízky a okrúhly, vlasy mal tmavé a oči jasno belasé. Koskiewiczovci vôbec nestáli o vzdelanie a z dedinskej školy odchádzali, len čo im to vek alebo vrchnosť dovolili. Nie však Wladek. Na nohy sa síce stavал neskoro, ale v osemnástich mesiacoch už rozprával. Ako trojročný už čítal, ale sám sa nevedel obliecť. V piatich rokoch písal, ale ešte vždy sa v noci pomočoval. Otca sa z neho zmocňovalo zúfalstvo, matka sa ním pýšila. Prvé štyri roky Wladekovho života poznačilo najmä jeho vytrvalé úsilie chorobami si pomôcť z tohto sveta, no matka s Florentýnou mu v tom vždy húževnato a úspešne zabránili. Celé dni sa bosky motal po tej malej drevenici držiac sa matkinej sukne, ale keď sa Florentýna vrátila zo školy, už videl len ju a nepustil sa jej, kým ho neuložila do postele. Pri delení jedla mu Florentýna často obetovala polovicu svojho dielu a ak bol chorý, aj celý. Wladek bol oblečený v šatočkách, ktoré mu ona ušila, spieval pesničky, ktoré ho ona naučila, delila sa s ním o svojich pár hračiek i o darčeky, keď nejaký dostala.

Florentýna väčšinu dňa trávila v škole, a preto sa Wladek odmaľička dožadoval, aby ho brala so sebou. Len čo mu to vek dovolil, začal s ňou chodiť tých osemnásť vierst, celou cestou sa jej držal pevne za ruku, kým cez horu zamachnatených briez a tisovcov, cez čerešňové sady a lipové aleje nedošli do Slonimu, kde zasadli do školskej lavice.

Od prvého dňa chodil Wladek do školy rád, lebo sa dostal von z tej malej drevenice, ktorá dovtedy preňho znamenala jediný svet. V škole sa po prvý raz stretol s dôsledkom ruskej okupácie, pod ktorou trpelo východné Poľsko. Naučil sa, že rodnou poľštinou sa môže rozprávať len v súkromí chalupy, ale v škole smie hovoriť len po rusky. Videl, že spolužiaci sú nesmierne hrdí na svoj potláčaný materský jazyk a kultúru, a začal cítiť to isté. Wladeka prekvapilo, že ho pán Kotowski, jeho učiteľ, vôbec nezaznáva, ako to robieval jeho otec. Hoci bol takisto najmladší ako doma, veľmi rýchlo začal spolužiakov prevyšovať vo všetkom, teda okrem výšky. Pre drobnú postavicku ho často podceňovali, nepobadali jeho ozajstné schopnosti: deti vždy toho najväčšieho pokladajú za najlepšieho. Keď mal Wladek päť rokov, už vynikal vo všetkých predmetoch, ktoré sa preberali v jeho triede, jediné, čo nevládal, bolo kuť železo.

Keď sa deti vrátili domov, ostatných lákali fialky, ktoré z jari voňavo kvitli v ich záhrade, plietli košíky, po večeroch zbierali lesné plodiny, rúbali drevo, chytali zajace alebo si chystali odedzu, no Wladek len čítal a čítal, prečítal už aj všetky knihy najstaršieho brata, ktoré ten nikdy ani neotvoril, aj knižky starších sestier. Helena Koskiewiczová si čoskoro začala uvedomovať, že si vzala na svoje plecia ťažšie bremeno, ako sa nazdávala, keď jej mladý poľovník priniesol to drobné zvieratko namiesto troch zajacov. Wladek jej začal klásť otázky, na ktoré nevedela odpovedať. Videla, že sa jej čoskoro vymkne z rúk, a nebola si istá, čo bude potom. No pevne verila v neomylné riadenie osudu, a preto ju neprekvapilo, keď rozhodnutie prišlo zvonku.

V jeseni 1911 nastal prvý zvrat vo Wladekovom živote. Rodina sa už navečerala – mali svoju jednoduchú cviklovú polievku a mäsové guľky –, Jasio Koskiewicz podriemaval pri ohni, Helena šila a ostatné deti sa hrali. Wladek sedel pri matkiných nohách a čítal. Vtom, hoci sa Stefan s Józefom hlučne škriepili a ťažovali o niekoľko čerstvo pomalovaných šušiek, začuli, že ktosi hlasno klope na dvere. Všetci stíchli. Klopanie na dvere Koskiewiczovu rodinu vždy prekvapilo, lebo drevenica bola vzdialená osemnásť vierst od Slonimu a vyše šesť vierst od barónovho statku. Zriedkavým návštevníkom mohli ponúknuť len nápoj z ovocnej šťavy a spoločnosť hlučných detí. Celá rodina sa zahľadela na dvere s obavami. Akoby

si neboli istí, či ich sluch neklamal, čakali, či sa klopanie ozve znovu. A ozvalo sa, ba ešte dôraznejšie. Rozospatý Jasio vstal zo stoličky, prešiel k dverám a opatrne ich otvoril. Keď uvideli muža, ktorý tam stál, všetci sklonili hlavy, iba Wladek ďalej vyvaľoval oči na mocnú, peknú, aristokratickú postavu v ťažkej medvedej kožušine, ktorá zatônila celú dreveničku a vohnala strach do otcových očí. Srdečný úsmev potlačil strach a traper pozval baróna Rosnovského dnu. Všetci mlčali ako zarezaní. Barón sa ešte v živote u nich nezastavil a nik nevedel, čo povedať.

Wladek odložil knihu, vstal, priкроčil k neznámemu a podal mu ruku prv, ako ho otec stihol zastaviť.

„Dobrý večer, pane,“ povedal Wladek.

Barón mu ruku chytil a hľadeli si do očí. Keď ho barón pustil, Wladekov pohľad sa zastavil na nádhernom striebornom náramku, ale nevedel prečítať, čo je na ňom napísané.

„Ty si iste Wladek.“

„Áno, pane,“ povedalo chlapča a podľa všetkého ho ani neprekvapilo, ani nenalákalo, že barón pozná jeho meno.

„Kvôli tebe som prišiel za tvojím otcom,“ povedal barón.

Wladek zostal stáť pred barónom a nespúšťal z neho oči. Traper kývnutím ruky poslal deti preč, aby ho nechali s pánom osamote, dve z nich urobili puckerlík, štyria sa uklonili a všetkých šesť sa mlčky vytratilo na pôjd. Wladek zostal, jeho neposlali preč.

„Koskiewicz,“ začal barón postojacky, lebo ho nik neponúkol stoličkou. Traper tak neurobil z dvoch príčin, jednak sa ostýchal a jednak sa nazdával, že barón mu prišiel čosi vyčítať. „Prišiel som vás požiadať o istú láskavosť.“

„Rád poslúžim, pane, nech sa páči,“ povedal otec a čudoval sa, či má vôbec dačo, čoho by barón nemal stonásobne.

Barón pokračoval. „Môj syn Leon má teraz šesť rokov a doma v zámku ho vyučujú dvaja vychovávatelia, jeden je rodený Poliak, druhý je z Nemecka. Podľa oboch je syn bystrý, ale vraj mu veľmi chýba niekto, s kým by mohol súperiť. Učiteľ zo slonimskej školy, pán Kotowski, mi povedal, že takú úlohu zvládne len jediný chlapec, a to Wladek. Preto som sa prišiel spýtať, či by ste dovolili svojmu synovi, aby prestal chodiť do tej dedinskej školy a pridal sa k Leonovi a jeho vychovávateľom v zámku.“